

Aspectes tributaris de l'IRPF relacionats amb la nòmina

Antonio Benavides Vico

PID_00233679

Temps de lectura i comprensió: **4 hores**

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. Conceptes de rendiments del treball en l'IRPF	7
2. Retribucions abonades usualment per l'empresa	8
3. Altres rendiments del treball	13
4. Exempció dels rendiments percebuts per treballs fets a l'estranger	15
5. Retribucions en espècie	17
5.1. Supòsits de rendes en espècie	17
5.2. Valoració de les rendes en espècie	18
5.2.1. Utilització d'habitatges	18
5.2.2. Utilització o lliurament de vehicles automòbils	20
5.2.3. Préstecs amb tipus inferiors al legal dels diners	22
5.2.4. Manutenció, allotjament i viatges de turisme	23
5.2.5. Primes o quotes satisfetes en virtut de contracte d'assegurança o un altre de similar	24
5.2.6. Despeses d'estudis	25
5.2.7. Valoració quan la renda en espècie sigui satisfeta per empreses que tinguin com a activitat habitual fer activitats que donen lloc a aquesta activitat	26
5.2.8. Valoració de la resta de casos de rendes en espècie	26
5.2.9. Exclusió de la consideració de retribució en espècie	26
6. Retencions i ingressos a compte de l'IRPF	31
7. Obligacions del treballador perceptor respecte a l'empresa ..	33
7.1. Terminis de comunicació	35
7.2. Sol·licitud de tipus de retenció superior	35
8. Esquema per a calcular el tipus de retenció i l'import anual de les retencions	36
9. Exemples	41
Resum	45

Activitats	47
Exercicis d'autoavaluació	50
Solucionari	53
Bibliografia	54

Introducció

Les empreses que abonen rendes subjectes a l'impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF), com són els rendiments del treball, als treballadors estan obligades a practicar retenció de les retribucions dineràries i un ingrés a compte de les rendes en espècie, en concepte de pagament a compte de l'IRPF corresponent al treballador perceptor, en la quantitat que es determina reglamentàriament, i cal ingressar-ne l'import a l'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT). La normativa de l'IRPF ja ha estat parcialment analitzada en la determinació de la base de cotització a la Seguretat Social, atès que la normativa de la Seguretat Social remet al mètode de valoració de les remuneracions en espècie a la normativa de l'IRPF, si bé hi ha diferències en algunes remuneracions en espècie que a l'efecte de l'IRPF no computen, i no obstant això a l'efecte de cotització sí que computen.

Les obligacions legals de retenció a l'IRPF sobre els salaris abonats pressuposen la necessitat de calcular la base de retenció de l'IRPF, partint de les remuneracions que computen a aquest impost i les que no hi computen. El percentatge de retenció que s'aplica en la nòmina sobre la base de l'IRPF és determinat pel càlcul efectuat prèviament en funció dels salaris estimats que s'han de percebre anualment i prenent en consideració la situació familiar del treballador.

Objectius

En l'estudi d'aquest mòdul els estudiants han d'aconseguir els objectius següents:

- 1.** Veure una descripció accessible dels aspectes més rellevants dels conceptes bàsics de la base de l'IRPF que l'empresa ha de sotmetre a retenció.
- 2.** Identificar les remuneracions computables i les no computables a l'efecte de l'IRPF.
- 3.** Entendre l'aplicació del percentatge de retenció.
- 4.** Saber com es calcula el percentatge de retenció.
- 5.** Identificar les diferents obligacions existents en aquesta matèria.
- 6.** Poder quantificar l'import de retenció en la nòmina.
- 7.** Entendre el problema en l'aplicació de les retencions.
- 8.** Verificar la comprensió i l'aprenentatge de la matèria mitjançant la resolució de les diferents activitats plantejades.

1. Conceptes de rendiments del treball en l'IRPF

Normativa

- Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'impost sobre la renda de les persones físiques.
- RD 439/2007, de 30 de març, pel qual s'aprova el Reglament de l'impost sobre la renda de les persones físiques.
- RD 1757/2007, de 28 de desembre, que modifica el Reglament de l'impost sobre la renda de les persones físiques.

Es consideraran rendiments íntegres del treball totes les contraprestacions o utilitats, sigui quina en sigui la denominació o naturalesa, dineràries o en espècie, que derivin, directament o indirectament, del treball personal o de la relació laboral o estatutària i no tinguin el caràcter de rendiments d'activitats econòmiques.

Cal precisar que a l'efecte de les retencions i ingressos a compte, encara que la normativa de cotització a la Seguretat Social, ja analitzada, remet a la normativa de l'IRPF, no hi ha una identitat total en ambdues matèries, atès que a l'efecte de cotització queden exceptuades totalment o parcialment determinades percepcions que no obstant això són computables a l'efecte de l'IRPF, com succeeix, entre d'altres, en el plus de transport o distància, el menyscapte de diners, la roba de feina, etcètera.

2. Retribucions abonades usualment per l'empresa

En aquest apartat s'inclouen, en particular, els aspectes següents:

1) **Els sous i salaris.** Dins d'aquest apartat s'engloben la majoria dels supòsits de retenció o ingrés a compte que haurà de fer l'empresa, i que per tant són els habituals en la confecció de la nòmina.

S'hi inclouen, per tant, totes les retribucions que tenen naturalesa salarial, i en queden excloses les de naturalesa indemnitzadora. En aquest sentit, es declaren exemptes de l'IRPF les indemnitzacions per acomiadament o cessament del treballador, en la quantia establerta amb caràcter obligatori en l'Estatut dels treballadors, en la seva normativa de desenvolupament o, si escau, en la normativa reguladora de l'execució de sentències, sense que es pugui considerar com a tal l'establerta en virtut de conveni, pacte o contracte.

Per això queden exemptes –cal declarar-les, però no cal efectuar retenció en les indemnitzacions per acomiadament o cessament– en els supòsits següents:

- Indemnitzacions per acomiadament improcedent, quan la quantia, des del 12 de febrer del 2012, no superi els trenta-tres dies de salari per any de servei, i s'han de prorratejar per mesos els períodes de temps inferiors a un any, fins a un màxim de vint-i-quatre mensualitats (article 56.2 de l'ET). La indemnització per acomiadament improcedent dels contractes formalitzats amb anterioritat al 12 de febrer del 2012, es calcula a raó de quaranta-cinc dies de salari per any de servei pel temps de prestació de serveis anterior a aquesta data, i es prorrategen per mesos els períodes de temps inferiors a un any, i a raó de trenta-tres dies de salari per any de servei pel temps de prestació de serveis posterior, i es prorrategen igualment per mesos els períodes de temps inferiors a un any. L'import d'indemnització resultant no pot ser superior a 720 dies de salari, tret que del càlcul de la indemnització pel període anterior al 12 de febrer del 2012 sigui un nombre de dies superior; en aquest cas, s'aplicarà com a import d'indemnització màxim, sense que aquest import, en cap cas, no pugui ser superior a quaranta-dues mensualitats. El topall exempt com a màxim és de 180.000 euros.
- La indemnització per acomiadament col·lectiu, per causes econòmiques, tècniques, organitzatives o de producció, o bé per força major, quan la quantia no superi els vint dies de salari per any de servei, i es prorrategen per mesos els períodes de temps inferiors a un any, amb un màxim de dotze mensualitats (article 51.8 de l'ET). Des del 8 de març del 2009, la quantitat exempta és la mateixa que en el cas d'acomiadament disciplinari improcedent.

- La indemnització addicional de fins a quinze dies de salari per any de servei i un màxim de dotze mensualitats, establerta pel jutge per als supòsits de no readmissió o readmissió irregular en execució de sentències per acomiadament (article 281.2 de l'LRJS).
- La indemnització per extinció del contracte per causes objectives, en la quantia que no superi els vint dies de salari per any de servei, i es prorrategen per mesos els períodes de temps inferiors a un any, amb un màxim de dotze mensualitats (article 53.1 de l'ET). Des del 8 de març del 2009, en les extincions per la causa de l'article 52.c) de l'ET (causes econòmiques, tècniques, organitzatives o productives), és la mateixa que en l'acomiadament disciplinari improcedent.
- La indemnització per extinció del contracte de treball, en la quantia que no superi els vint dies de salari per any de servei, i es prorrategen per mesos els períodes de temps inferiors a un any, amb un màxim de dotze mensualitats, en els casos de trasllat quan el treballador opti per l'extinció (article 40.1 de l'ET).
- La indemnització per extinció del contracte de treball, en la quantia que no superi els vint dies de salari per any de servei, i es prorrategen per mesos els períodes de temps inferiors a un any, amb un màxim de nou mensualitats, en els casos de modificació substancial de les condicions de treball, quan el treballador opti per l'extinció davant els perjudicis causats (article 41.3 de l'ET).
- La indemnització per acomiadament en les quanties establertes en la normativa reguladora de les relacions laborals de caràcter especial.
- La indemnització en els casos d'extinció del contracte de treball per voluntat del treballador per incompliment contractual greu de l'empresari, quan la quantia no superi els quaranta-cinc dies de salari per any de servei, i es prorrategen per mesos els períodes de temps inferiors a un any, fins a un màxim de quaranta-dues mensualitats (article 50.2 de l'ET).
- La indemnització que no superi una quantitat equivalent a un mes de salari en els casos d'extinció del contracte per jubilació, jubilació o incapacitat de l'empresari (article 49.1.e) de l'ET).
- Cal significar que la indemnització de vuit dies o superior que hagi establert el conveni col·lectiu per finalització dels contractes temporals establerta en l'article 49.1.c) de l'Estatut dels treballadors no queda exclosa del còmput de l'IRPF; aquest és el criteri establert per l'AEAT (consulta vinculant a la Direcció General de Tributs V 0737-06, de 17 d'abril de 2006).

2) Queden també inclosos com a rendiments de treball computables les quantitats abonades per l'empresa en concepte de **plus de distància o transport**.

3) Són retribucions computables íntegrament les abonades en concepte de **menyscapte de diners, roba de feina, útils i eines**, com en el cas de plus de distància o transport de l'apartat anterior.

4) Són objecte de còmput les **dietes i assignacions per a despeses de viatge**, excepte els de locomoció i els normals de manutenció i estada en establiments d'hostaleria, amb els límits reglamentàriament establerts de:

a) **Despeses de locomoció**: quan l'empleat o treballador utilitzi mitjans de transport públic, l'import de la despesa que es justifiqui mitjançant factura o document equivalent. En un altre cas, la quantitat que resulti de computar 0,19 euros per quilòmetre recorregut, sempre que es justifiqui la realitat del desplaçament, més les despeses de peatge i aparcament que es justifiquin.

b) **Despeses d'estada i manutenció**: s'exceptuen de tributació les quantitats destinades per l'empresa a compensar les despeses normals de manutenció i estada en restaurants, hotels i altres establiments d'hostaleria, reportades per despeses en municipi diferent del lloc del treball habitual del perceptor i del que en constitueixi la residència.

- Per despeses d'estada, les que es justifiquin.
- Per despeses de manutenció, 53,34 euros diaris, si corresponen a desplaçament dins del territori espanyol, o 91,35 euros diaris, si corresponen a desplaçaments a territori estranger. Quan no s'hagi pernoctat en un municipi diferent del lloc de treball habitual i del que constitueixi la residència del perceptor, les assignacions per a despeses de manutenció que no excedeixin els 26,67 o 48,08 euros diaris, segons es tracti de desplaçament dins del territori espanyol o a l'estranger, respectivament.
- En el cas del personal de vol de les companyies aèries, es consideren assignacions per a despeses normals de manutenció les quanties que no excedeixin els 36,06 euros diaris, si corresponen a desplaçament dins del territori espanyol, o 66,11 euros diaris si corresponen a desplaçament a territori estranger. Si en un mateix dia es produïssin ambdues circumstàncies, la quantia aplicable és la que correspongui segons el nombre més alt de vols fets.
- Quan es tracti de desplaçament i permanència per un període continuat superior a nou mesos, no s'exceptuen de gravamen aquestes assignacions. A aquest efecte, no es descompta el temps de vacances, malaltia o altres circumstàncies que no impliquin alteració de la destinació.

- L'excés que percebin els empleats d'empreses, amb destinació a l'estranger, sobre les retribucions totals que obtindrien per sous, jornals, antiguitat, pagues extraordinàries –fins i tot la de beneficis–, ajuda familiar o qualsevol altre concepte, per raó de càrrec, ocupació, categoria o professió en el supòsit de trobar-se destinats a Espanya, és considerada una dieta exempta de tributació, sense aplicació del límit de nou mesos.
- 5) Així mateix, són computables les quantitats abonades en metàl·lic en concepte d'**ajuda de menjar**, tot i que siguin a conseqüència de substitució del servei de menjador que a l'efecte de cotització no es computen si no excedeixen els 9 euros per dia; a l'efecte de l'IRPF, es computen íntegrament.
- 6) També són computables l'import del **subsidi per incapacitat temporal** i la **millora d'aquesta prestació**, que si escau pugui abonar l'empresa al seu càrrec.
- 7) Les contribucions o aportacions satisfetes per les empreses com a promotores de **plans de pensions**.
- 8) Les contribucions o aportacions satisfetes pels empresaris per fer front als **compromisos per pensions**.
- 9) Les prestacions percebudes pels beneficiaris dels **plans de previsió social empresarial**.
- 10) Els imports abonats per les empreses derivats d'impartir **cursos, conferències, col·loquis, seminaris i similars**.
- 11) Les retribucions abonades per les empreses als **administradors i membres dels consells d'administració**, de les **juntes** que en facin les funcions i altres **membres d'altres òrgans representatius**.
- 12) Les retribucions derivades de **relacions laborals de caràcter especial**.

Resum

Retribucions abonades usualment per l'empresa

Indemnitzacions

- Es declaren exemptes de l'IRPF les indemnitzacions per acomiadament o cessament del treballador en la quantia establerta amb caràcter obligatori en l'Estatut dels treballadors, en la seva normativa de desenvolupament o, si escau, en la normativa reguladora de l'execució de sentències.
- Si s'abona la indemnització per acomiadament disciplinari abans de l'acte de conciliació, sigui quin en sigui l'import, queda sotmesa a tributació de l'IRPF.
- Si s'abona una indemnització superior a la fixada en cada cas per la normativa legal aplicable, l'excés sobre la quantia legal queda inclòs com a rendiment del treball i ha de ser computat a l'efecte de l'IRPF.
- Les indemnitzacions per acomiadament col·lectiu de l'article 51 de l'ET i per extinció per causes objectives de l'article 52.c) de la mateixa norma s'han assimilat en

l'import exempt de tributació per l'IRPF a les indemnitzacions per acomiadament improcedent.

- La indemnització de dotze dies per finalització dels contractes temporals establerta en l'article 49.1.c) de l'Estatut dels treballadors no queda exclosa del còmput de l'IRPF, de manera que s'ha de sotmetre a retenció.

Plus de distància, menyscapte de diners, roba de feina, útils i eines

Totes aquestes retribucions queden incloses com a rendiments del treball, i es computen en tota la seva quantia a l'efecte de l'IRPF.

Despeses d'estada i manutenció

- S'exceptuen de tributació les quantitats destinades per l'empresa a compensar les despeses normals de manutenció i estada en restaurants, hotels i altres establiments d'hostaleria.
- Han de complir el requisit de ser reportades per despeses en un municipi diferent del lloc del treball habitual del perceptor i del que en constitueixi la residència.
- Per despeses d'estada estan exemptes les quanties de les que es justifiquin.
- Per despeses de manutenció, 53,34 euros diaris, si corresponen a desplaçament dins del territori espanyol, o 91,35 euros diaris, si corresponen a desplaçaments a territori estranger.
- Els límits quan no es pernocta (mitja dieta) per a despeses de manutenció són de 26,67 o 48,08 euros diaris, segons es tracti de desplaçament dins del territori espanyol o a l'estranger.
- Quan es tracti de desplaçament i permanència per un període continuat superior a nou mesos, aquestes assignacions no s'exceptuen de gravamen.

Altres retribucions computables

- Les quantitats abonades en metàl·lic en concepte d'ajuda de menjar.
- El subsidi per incapacitat temporal, i la millora d'aquesta prestació que si escau pugui abonar l'empresa.
- Les contribucions o aportacions satisfetes per les empreses com a promotores de plans de pensions.
- Les prestacions percebudes pels beneficiaris dels plans de previsió social empresarial.
- Els imports abonats per l'empresa derivats d'impartir cursos, conferències, col·loquis, seminaris i similars.
- Les retribucions derivades de relacions laborals de caràcter especial.

3. Altres rendiments del treball

També tenen la consideració de rendiments del treball altres quantitats que es puguin percebre per diferents conceptes, si bé en aquests supòsits no és habitual que hagi de fer la retenció l'empresa, atès que són abonades directament per les entitats de la Seguretat Social o altres organismes que són els que han d'efectuar la retenció a compte de l'IRPF quan les abonin.

- a) Les prestacions per desocupació, tret que es percebi en la modalitat de pagament únic.
- b) Les pensions i havers passius percebuts dels règims públics de la Seguretat Social i altres prestacions públiques per situacions d'incapacitat, jubilació, accident, malaltia, viduïtat, o similars, excepte les d'incapacitat permanent absoluta o gran invalidesa, que estan exemptes de tributació.
- c) Les prestacions per risc durant l'embaràs, risc durant la lactància natural, maternitat i paternitat.
- d) Les prestacions percebudes pels beneficiaris de plans de pensions.
- e) Les prestacions percebudes pels beneficiaris de contractes d'assegurances concertades amb mutualitats de previsió social.
- f) Les prestacions percebudes pels beneficiaris dels plans de previsió assegurats.
- g) Les prestacions percebudes pels beneficiaris de les assegurances de dependència d'acord amb el que disposa la Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.
- h) Els rendiments derivats de l'elaboració d'obres literàries, artístiques o científiques, sempre que se cedeixi el dret a explotar-les.
- i) Les pensions compensatòries rebudes del cònjuge i les anualitats per aliments, sense perjudici de les exclusions.
- j) Els drets especials de contingut econòmic que es reservin els fundadors o promotors d'una societat com a remuneració de serveis personals.
- k) Les beques, sense perjudici de les exclusions.
- l) Les retribucions percebudes pels qui col·laborin en activitats humanitàries o d'assistència social promogudes per entitats sense ànim de lucre.

m) Les aportacions fetes al patrimoni protegit de les persones amb discapacitat en els termes previstos en la disposició addicional divuitena d'aquesta Llei.

4. Exempció dels rendiments percebuts per treballs fets a l'estranger

Estan exempts de l'IRPF, d'acord amb el que preveu l'article 7.p) de la Llei de l'impost, els rendiments del treball percebuts per treballs efectivament fets a l'estranger, quan concorrin els requisits següents:

1) Que aquests treballs es desenvolupin per a una empresa o entitat no resident a Espanya o un establiment permanent instal·lat a l'estranger. En particular, quan l'entitat destinatària dels treballs estigui vinculada amb l'entitat ocupadora del treballador o amb aquella entitat en la qual presti els seus serveis, s'entén que els treballs s'han fet per a l'entitat no resident quan, d'acord amb el que preveu l'apartat 5 de l'article 16 del text refós de la Llei de l'impost de societats, es pugui considerar que s'ha prestat un servei intragrup a l'entitat no resident perquè aquest servei produeix o pot produir un avantatge o utilitat a l'entitat destinatària.

2) Que al territori en què es facin els treballs s'apliqui un impost de naturalesa idèntica o anàloga a la d'aquest impost i no es tracti d'un país o territori qualificat reglamentàriament com a paradís fiscal. Es considera complet aquest requisit quan el país o territori on es desenvolupin els treballs tingui subscrit amb Espanya un conveni per a evitar la doble imposició internacional que contingui una clàusula d'intercanvi d'informació.

3) L'exempció té un límit màxim de 60.100 euros anuals. Per al càlcul de la retribució corresponent als treballs fets a l'estranger s'hauran de prendre en consideració els dies que efectivament el treballador ha estat desplaçat a l'estranger, i també les retribucions específiques corresponents als serveis prestats a l'estranger.

Per al càlcul de l'import dels rendiments reportats cada dia pels treballs fets a l'estranger, al marge de les retribucions específiques corresponents a aquests treballs, s'aplica un criteri de repartiment proporcional tenint en compte el nombre total de dies de l'any.

4) Aquesta exempció és incompatible, per als contribuents destinats a l'estranger, amb el règim d'excessos exclosos de tributació previst en l'article 9.A.3.b) del Reglament de l'IRPF, sigui quin en sigui l'import. El contribuent pot optar per l'aplicació del règim d'excessos en substitució d'aquesta exempció.

La regulació que estableix l'article 9.A.3.b) del Reglament de l'IRPF, en aquesta matèria, és que l'excés que percebin els empleats d'empreses, amb destinació a l'estranger, sobre les retribucions totals que obtindrien per sous, jornals,

antiguitat, pagues extraordinàries, fins i tot la de beneficis, ajuda familiar o qualsevol altre concepte, per raó de càrrec, ocupació, categoria o professió en el supòsit de trobar-se destinats a Espanya, és considerada dieta exempta de tributació. Per això, s'haurà d'optar entre una exempció o una altra.

5. Retribucions en espècie

Tal com s'ha analitzat en el mòdul dedicat a la cotització a la Seguretat Social, es considera retribució en espècie la utilització, el consum o l'obtenció per a finalitats particulars de béns, drets o serveis de manera gratuïta o per preu inferior al normal de mercat, tot i que no representin una despesa real per a qui els concedeixi.

Resum

Retribucions en espècie

Es consideren rendes en espècie la utilització, el consum o l'obtenció per a finalitats particulars de béns, drets o serveis de manera gratuïta o per preu inferior al normal de mercat, tot i que no representin una despesa real per a qui els concedeixi.

5.1. Supòsits de rendes en espècie

Una enumeració no tancada de supòsits de rendes en espècie és la següent:

- a) La utilització d'habitatge per raó de càrrec o per la condició d'empleat públic o privat.
- b) La utilització o el lliurament de vehicles automòbils.
- c) Els préstecs amb tipus d'interès inferiors al legal dels diners.
- d) Les prestacions en concepte de mantenició, allotjament, viatge de turisme i similars.
- e) Les primes o quotes satisfetes per l'empresa en virtut de contracte d'assegurança o un altre de similar, excepte les d'accident laboral o de responsabilitat civil; també queden exceptuades les d'assegurança de malaltia la cobertura de la qual inclogui el treballador, cònjuge i descendents, dins dels límits reglamentaris (que les primes o quotes no superin els 500 euros anuals per cadascuna de les persones incloses).
- f) Les contribucions satisfetes pels promotors de plans de pensions, i també les quantitats satisfetes per empresaris per a sistemes de previsió social alternatius a plans de pensions quan siguin imputades a les persones a les quals es vinculin les prestacions, si bé aquestes quantitats estan excloses de la base de cotització, sempre que el benefici obtingut comporti un complement de la pensió atorgada per la Seguretat Social.

g) Les quantitats destinades a satisfer despeses d'estudis i manutenció del subjecte passiu o d'altres persones que hi estiguin lligades per vincle de parentiu, excepte les despeses corresponents al primer cycle d'educació infantil dels fills dels treballadors o la contractació d'aquest servei amb tercers autoritzats, i també la prestació del servei d'educació per centres educatius autoritzats als fills dels treballadors, amb caràcter gratuït o per preu inferior al normal del mercat; en aquests supòsits n'estan exceptuats.

Resum

Supòsits de rendes en espècie

- La utilització d'habitatge per raó de càrrec o per la condició d'empleat públic o privat.
- La utilització o el lliurament de vehicles automòbils.
- Els préstecs amb tipus d'interès inferiors al legal dels diners.
- Les prestacions en concepte de manutenció, allotjament, viatge de turisme i similars.
- Les primes o quotes satisfetes per l'empresa en virtut de contracte d'assegurança o un altre de similar, excepte excepcions.
- Les quantitats destinades a satisfer despeses d'estudis i manutenció del subjecte passiu o d'altres persones que hi estiguin lligades per vincle de parentiu, excepte excepcions.
- Qualsevol altra que reuneixi els requisits generals d'aquest concepte.

5.2. Valoració de les rendes en espècie

Aquestes remuneracions en espècie es valoren com a regla general pel valor normal de mercat que tinguin, si bé algunes tenen determinada la seva valoració en l'article 43 de la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'impost sobre la renda de les persones físiques, de la manera que s'exposa a continuació.

5.2.1. Utilització d'habitatges

En cas d'utilització d'habitatge cal diferenciar si l'habitatge és propietat de l'empresa o no n'ostenta la titularitat.

1) Habitatge propietat de l'empresa

Es valora pel 10% del valor cadastral. Si el valor cadastral ha estat revisat o modificat de conformitat amb el que estableixen els articles 70 i 71 de la Llei 39/1998, de 28 de desembre, reguladora de les hisendes locals i han entrat en vigor a partir de l'1 de gener del 1994, el percentatge que s'hi aplica és el 5% d'aquest valor cadastral revisat.

Si l'habitatge no té valor cadastral o no ha estat notificat al titular, es considera el 50% del que s'hagi de computar a l'efecte de l'impost sobre el patrimoni (el comprovat per l'Administració a l'efecte d'altres tributs o el valor d'adquisició), i es computa el 5% d'aquest valor.

La valoració resultant no pot excedir el 10% de la resta de contraprestacions de treball.

2) Habitatge que no és propietat de l'empresa

La utilització d'un habitatge, que no sigui propietat del pagador, es valora pel cost que tingui per a l'empresa el lloguer d'aquest habitatge. La valoració resultant no pot ser inferior a la que hauria correspost si s'hi hagués aplicat el que s'ha disposat anteriorment per a la valoració en cas que l'habitatge sigui propietat de l'empresa.

Aquesta valoració s'aplica en els supòsits d'utilització de l'habitatge, perquè si es lliura la propietat s'haurà d'aplicar la regla general de valoració i imputar-se el valor de mercat de l'habitatge.

El concepte de *percepció de renda en espècie per la utilització d'habitatge* exigeix que constitueixi la residència personal del treballador, sense que s'exigeixi habitualitat, i entren dins del concepte les utilitzacions temporals (habitatge en períodes d'estiu o vacances). S'hi han d'incloure, així mateix, els annexos de l'habitatge que constin en la mateixa referència cadastral, i els no inclosos (places de pàrquing) es computen pel valor de mercat.

a) Reemborsament de lloguers. En els casos en què l'empresari reemborsi al treballador el preu del lloguer de l'habitatge efectuat a nom del treballador o domiciliï en un compte del mateix empresari el pagament d'aquest lloguer el titular del qual és el treballador, la retribució no ha de ser en espècie sinó dinerària, amb la conseqüència important que no hi és aplicable la limitació del 10% de la resta de contraprestacions del treball.

b) Límit màxim que cal computar per la utilització d'habitatges. És el 10% de la resta de contraprestacions del treball, tant les dineràries com en espècie.

Exemple de limitació de la valoració

Aquest exemple senzill expressa el procediment que cal seguir:

- Valor cadastral no revisat de l'habitatge: 92.000 euros.
- Resta de contraprestacions del treball: 58.500 euros.
- Regla general: $92.000 \times 10\% = 9.200$ euros.
- Limitació: $58.500 \times 10\% = 5.850$ euros.

Per tant, la **valoració** que cal fer és: 5.850 euros, en ser el 10% del valor cadastral superior al 10% de la resta de les contraprestacions del treball.

Resum

Valoració de la utilització d'habitatges

- Es valoren pel 10 % del valor cadastral de l'habitatge.
- En cas de valors cadastrals revisats, pel 5% del valor cadastral.
- La valoració resultant no pot excedir el 10% de la resta de contraprestacions de treball, tant dineràries com en espècie.

5.2.2. Utilització o lliurament de vehicles automòbils

En el supòsit de lliurament del vehicle s'estima el cost d'adquisició per a l'empresari, inclosos els tributs que gravin l'operació.

En el supòsit d'ús, el 20% anual del cost a què es refereix el paràgraf anterior si el vehicle és propietat de l'empresari. En cas que el vehicle no sigui propietat de l'empresari, aquest percentatge s'aplica sobre el valor de mercat que correspondria al vehicle si fos nou. Hi ha la possibilitat de reducció en els casos de vehicles energèticament eficients en els termes establerts pel Reglament de l'IRPF.

En el supòsit d'ús i lliurament posterior, la valoració d'aquest lliurament s'efectua tenint en compte la valoració resultant de l'ús anterior.

La consideració com a percepció en espècie de la cessió al treballador de l'ús d'un vehicle automòbil, probablement una de les percepcions en espècie més usuals, planteja problemes d'interpretació; d'una banda, per la dificultat de provar si existeix realment la cessió a un empleat concret, i de l'altra, per determinar si existeix o no una autèntica cessió per a ús personal, o si només és parcial, i per tant l'ús és mixt.

a) Utilització mixta del vehicle per a ús personal i laboral. La Direcció General de Tributs (DGT), en diferents consultes, ha admès la possibilitat de computar parcialment com a retribució en espècie la part de valoració que es pugui atribuir en funció de la proporció que hi hagi entre la utilització per motius laborals i per a finalitats particulars, i es considera la utilització per a ús personal no sols durant els caps de setmana, sinó pel temps d'anada i tornada de la feina i fins i tot per les hores de cada dia que no estiguin incloses dins de la jornada laboral, i això tot i que el vehicle no s'utilitzi efectivament, en considerar que la possibilitat d'utilització seria constitutiva de retribució en espècie, i que per tant no és acceptable un criteri de valoració segons les hores d'utilització efectiva o per quilometratge, ja que el paràmetre determinant ha de ser la disponibilitat per a ús particular.

En aquest sentit, en la Consulta, de 25 de febrer de 2000, la DGT es remet a l'article 95.4 de la Llei 37/1992, de l'IVA, en el qual s'indica:

“El grau d'utilització en el desenvolupament de l'activitat empresarial o professional l'haurà d'acreditar el subjecte passiu per qualsevol mitjà de prova admès en dret”.

En aquest sentit, la utilització efectiva de vehicles per a ús personal pot ser determinada per la facultat de disposició per part del treballador, horari de treball, tipus de treballat exercit, tipus de vehicle, permanència als garatges de l'empresa els caps de setmana, etcètera.

En alguns supòsits s'admet la utilització laboral del vehicle els dies laborables i l'ús particular els caps de setmana, i s'admet el còmput com a retribució en espècie de 2/7 de la valoració establerta, però en qualsevol cas és la prova efectiva de la seva utilització real la que en determina la valoració.

Cal assenyalar, no obstant això, que no hi ha una regulació legal expressa sobre aquesta possibilitat de còmput parcial, i de vegades es crea un problema important que, en definitiva, rau sobre la possible interpretació i el criteri de l'Administració.

b) Despeses per l'ús i manteniment dels vehicles. Sobre aquest apartat no hi ha una regulació concreta, però es pot interpretar que les assegurances, reparacions i altres despeses necessàries per a l'ús i manteniment correctes del vehicle (carburants, revisions, recanvis) suportats per l'empresa no han de representar una retribució addicional del treballador quan el que se cedeix és l'ús del vehicle, que ja està inclòs dins del 20% imputat; una qüestió diferent és en els casos de lliurament del vehicle, en què si l'empresa es fa càrrec d'aquestes despeses, hauran de ser valorades conforme a les regles generals pel valor de mercat que tenen i imputats com a retribució en espècie.

c) Lliurament del vehicle en propietat. En els casos en què l'empresa lliuri el vehicle en propietat al treballador, la valoració és pel cost total de l'operació per a l'empresari, inclosos els tributs que gravin l'operació (IVA, impost de matriculació, taxes, etcètera).

S'haurà de determinar si el lliurament s'efectua com a retribució anual o plurianual, a fi d'imputar la valoració corresponent.

d) Cessió d'ús del vehicle. La valoració es fa pel 20% anual del cost d'adquisició en cas que el vehicle sigui propietat de l'empresa, o pel 20% del valor de mercat que correspondria al vehicle si fos nou en cas que no fos propietat de l'empresari (lloguer, rènting).

El còmput és anual i sense amortització, per la qual cosa en cas d'ús inferior a l'any es valora en proporció al temps d'utilització.

e) Lliurament del vehicle després d'haver-lo fet servir prèviament. La valoració com a percepció en espècie s'ha de fer pel cost d'adquisició menys la valoració de l'ús previ.

Exemple de càlcul de la valoració de lliurament i ús de vehicles

En uns exemples senzills s'expressa el procediment que cal seguir.

a) Lliurament del vehicle:

- Cost d'adquisició per a l'empresa: 18.200 euros.
- Tributs pagats per l'empresa: 4.004 euros.
- Imputació com a percepció en espècie: $18.200 + 4.004 = 22.204$ euros.

b) Ús de vehicle propietat de l'empresa:

- Cost d'adquisició per a l'empresa: 18.200 euros.
- Tributs pagats per l'empresa: 4.004 euros.
- Imputació com a percepció en espècie: $18.200 + 4.004 = 22.204 \times 20\% = 4.440,80$ euros.
- Percepció en espècie anual: 4.440,80 euros.

c) Ús de vehicles que no són propietat de l'empresa:

- Preu de lloguer del vehicle: 600 euros mensuals.
- Valor de mercat del vehicle nou: 20.650 euros.
- Imputació com a retribució en espècie: $20.650 \times 20\% = 4.130$ euros anuals.

d) Lliurament del vehicle després d'haver-lo fet servir prèviament:

- Cost d'adquisició per a l'empresa: 22.204 euros.
- Valoració de l'ús previ durant dos anys: $4.440,80 \times 2 = 8.881,60$ euros.
- Imputació com a renda en espècie lliurament: $22.204 - 8.881,60 = 13.322,40$ euros.

Resum

Lliurament i ús de vehicles automòbils

- En el cas de lliurament, el cost d'adquisició per a l'empresa es computa com a retribució, inclosos els tributs que gravin l'operació.
- En el cas d'ús del vehicle, es computa el 20% anual del cost d'adquisició per a l'empresa, o el 20% del valor de mercat que correspondria si fos nou en cas que no sigui propietat de l'empresa.
- Si primer se cedeix l'ús i després es lliura en propietat, la valoració és el cost d'adquisició menys la valoració de l'ús previ.

5.2.3. Préstecs amb tipus inferiors al legal dels diners

S'estimen per la diferència entre l'interès pagat per l'empleat i l'interès legal dels diners vigents en el període.

a) **Excepcions.** En diferents consultes, la DGT va entendre que no constitueixen retribucions en espècie els avançaments sobre el sou concedits sobre la mensualitat corrent, sempre que es reintegri en finalitzar el mes ni els avançaments percebuts a compte del treball ja fet perquè són drets del treballador (Consultes de 19 d'octubre de 1992 i de 18 de juny de 1993).

b) **Interès legal dels diners.** És el vigent en cada període impositiu, que està contingut en l'LPGE de cada any. Per a l'any 2016, el tipus d'interès legal és del 3%.

c) **Retribució dinerària.** Si l'empresa abona directament en el rebut de salaris del treballador una part o el total de l'interès exigut pel prestador (normalment en aquells casos en què el préstec el facilita una entitat bancària) i l'empresa es fa càrrec de part de l'interès, la retribució no és en espècie sinó dinerària.

d) **Interès al valor de mercat.** Si l'interès normal del mercat és inferior a l'interès legal dels diners, es pren com a referència el de mercat i no el legal per apreciar, si escau, l'existència de percepció en espècie, ja que de la mateixa

definició de percepció en espècie es dedueix que existeix des del moment en què s'utilitzen els béns, drets o serveis per un preu inferior al normal de mercat, amb la qual cosa aquest preu es converteix no sols en referència, sinó en requisit determinant de l'existència de la percepció en espècie (Consultes a la DGT de 22 de març de 1994 i de 9 de juny de 1994).

e) **Exoneració de la consideració de percepció en espècie.** No es consideren percepció en espècie els préstecs concedits amb tipus d'interès inferior al legal dels diners concertats amb anterioritat a l'1 de gener del 1992 i el principal dels quals hagi estat posat a la disposició del prestatari també abans d'aquesta data (disposició addicional primera de la Llei 35/2006).

Exemple de càlcul de préstecs amb tipus inferior al legal dels diners

Es consideren per la diferència entre l'interès pagat per l'empleat i l'interès legal dels diners vigents en el període.

- Préstec de 60.000 euros concedit per l'empresa a un tipus d'interès del 0%.
- Interès legal dels diners: 3%.
- Interès legal 3% – interès concedit 0% = renda en espècie 3%.
- $60.000 \times 3\% = 1.800$ euros anuals.
- **Percepció en espècie:** 1.800 euros anuals.

5.2.4. Manutenció, allotjament i viatges de turisme

Es valoren pel cost per a l'ocupador, inclosos els tributs que gravin l'operació.

a) **Manutenció.** El concepte de *manutenció* fa referència al pagament que l'empresari fa a favor del treballador en concepte de tot tipus de despeses relacionades amb l'alimentació del treballador o de la seva família.

b) **Allotjament.** L'allotjament existeix quan l'empresari sufragui les despeses d'estada del treballador o de la seva família, sigui dins o fora del municipi del lloc del treball i dins o fora de la residència habitual del treballador.

c) **Viatges.** Els viatges es consideren pagament en espècie quan els efectuïn el treballador o la seva família i siguin sufragats per l'empresari satisfent finalitats particulars i no finalitats socials.

Resum

Manutenció, allotjament i viatges de turisme

- Es valoren pel cost per a l'ocupador, inclosos els tributs que gravin l'operació.
- Quan l'empresari lliuri els imports en metàl·lic al treballador per satisfer les despeses, la retribució és dinerària i no en espècie.
- Cal tenir en compte que en tots els casos per a constituir renda en espècie és necessari que la finalitat de la manutenció, de l'allotjament i del viatge sigui un interès particular i no de feina.
- Cal tenir en compte les assignacions assistencials i les quantitats exemptes en determinats supòsits de despeses fetes per l'activitat laboral.

5.2.5. Primes o quotes satisfetes en virtut de contracte d'assegurança o un altre de similar

Es valoren pel cost que representin per a l'empresa, inclosos els tributs que gravin l'operació.

a) **Excepcions.** Assegurances d'accident laboral, i s'ha d'entendre que estan incloses la malaltia professional i l'assegurança de responsabilitat civil. També n'està exclosa l'assegurança de malaltia la cobertura de la qual inclogui el treballador, i que pugui incloure a més el cònjuge i descendents per un import que no excedeixi els 500 euros anuals per cadascuna de les persones incloses; si se supera aquest límit, l'excés quedaria sotmès a cotització.

b) **Assegurances incloses.** En l'àmbit de la Seguretat Social caldrà entendre referida aquesta percepció en espècie a totes les primes o als contractes d'assegurances fetes en branques diferents de les exemptes, entre les quals podrem destacar:

- Assegurança d'incendis i de danys causats per elements naturals.
- Assegurança de robatori.
- Assegurança de caució.
- Assegurança de transports terrestres.
- Assegurança de defensa jurídica i d'assistència a persones amb dificultats en desplaçaments.
- Assegurança d'accident comú.
- Assegurança de decessos que garanteixi prestacions en espècie en cas de mort.

Exemple de valoració d'assegurança de vida

Una empresa té concertat a favor dels treballadors, segons estableix el conveni col·lectiu, una assegurança de vida la pòlissa de la qual ascendeix a un import anual per cada treballador de 384 euros.

- Valoració de la renda en espècie per cada treballador = cost per a l'empresari de la pòlissa (384 euros).
- S'haurà de computar anualment aquesta quantitat i computar la part proporcional cada mes: $384 \div 12 = 32$ euros.

Resum

Valoració dels contractes d'assegurança

- Es valora pel cost que representi per a l'empresa, inclosos els tributs que gravin l'operació.
- No computen les assegurances d'accident laboral, responsabilitat civil i de malaltia, amb els límits establerts.

5.2.6. Despeses d'estudis

Es valoren pel cost que representi per a l'empresa, inclosos els tributs que gravin l'operació. La imputació temporal s'ha de fer al període de durada dels estudis coincident amb la meritació de les retribucions subjectes a cotització, en analogia al que determina la norma tributària.

Excepcions

En primer lloc, quan es lliurin imports en metàl·lic, ja que en aquest cas ens trobarem amb retribucions dineràries susceptibles d'integrar la base de cotització a la Seguretat Social.

En els casos en què les quantitats destinades a despeses d'estudi i manutenció en espècie que percebi el treballador no compleixin els requisits de la definició de percepció en espècie perquè no hi ha una finalitat particular per als treballadors i sí una finalitat social, com succeeix en els casos següents:

a) Les quantitats destinades a actualització, reciclatge i capacitació professional exigides pel desenvolupament de l'activitat o del lloc de treball del treballador.

b) També estan exclosos de cotització els espais i locals, degudament homologats per l'Administració pública competent, destinats pels empresaris o ocupadors a prestar el servei de primer cycle d'educació infantil als fills dels treballadors, i també la contractació d'aquest servei amb tercers degudament autoritzats.

c) La prestació del servei d'educació (preescolar, infantil, primària, secundària obligatòria, batxillerat i formació professional), per centres educatius autoritzats als fills dels treballadors, amb caràcter gratuït o per preu inferior al normal del mercat; en aquests supòsits n'estan exempts.

Exemple de despesa d'estudis

Una empresa, segons les clàusules del contracte de treball formalitzat amb un treballador contractat com a economista, té dret al fet que l'empresa cobreixi les despeses de qualsevol estudi homologat que el treballador decideixi fer, amb un màxim de 3.000 euros anuals. En virtut d'aquesta clàusula, el treballador decideix fer un curs d'història de l'art que es desenvolupa de setembre a desembre, i l'empresa n'abona directament el cost total, de 2.500 euros.

Solució

Com que no es tracta d'una actualització, d'un reciclatge o d'una capacitació professional exigits pel desenvolupament de l'activitat o del lloc de treball del treballador, les despeses d'estudi constitueixen una renda en espècie, la valoració de la qual fa pel cost que té l'empresari, de 2.500 euros.

Aquesta quantitat s'haurà de prorratejar entre els quatre mesos de durada del curs: $2.500 \div 4 = 625$ euros; això és, cada mes, de setembre a desembre, haurem de computar 625 euros.

Resum

Valoració de les despeses d'estudis

- Es valoren pel cost que representi per a l'empresa, inclosos els tributs que gravin l'operació.
- La seva imputació temporal s'ha de fer al període de durada dels estudis.
- No computen les despeses qualificades com a assignació assistencial ni les exigides per l'actualització, pel reciclatge i per la capacitació professional del treballador. Tampoc no computen les despeses d'estudis dels fills dels treballadors en el primer cicle d'educació infantil (guarderies), ni la prestació del servei d'educació per centres educatius autoritzats als fills dels treballadors.

5.2.7. Valoració quan la renda en espècie sigui satisfeta per empreses que tinguin com a activitat habitual fer activitats que donen lloc a aquesta activitat

La valoració no pot ser inferior al preu ofert al públic del bé, dret o servei de què es tracti.

En aquest sentit, es considera preu ofert al públic, en les retribucions satisfetes per empreses que tenen com a activitat habitual fer activitats que donen lloc a aquesta activitat, el que preveu l'article 13 de la Llei 26/1984, de 19 de juliol, general per a la defensa dels consumidors i usuaris, i es dedueixen, si escau, els descomptes oferts a altres col·lectius de característiques similars als treballadors de l'empresa, i també els descomptes promocionals de caràcter general aplicats per l'empresa que es trobin en vigor en el moment de satisfer la retribució en espècie.

Aquesta regla especial de valoració s'aplica en aquells casos en què el cost per a l'empresari resultaria pràcticament nul perquè no fa habitualment l'activitat de la renda en espècie percebuda pel treballador.

L'aplicació d'aquesta regla especial de valoració resultaria possible en casos com la retribució en espècie dels empleats d'entitats bancàries pels préstecs concedits, els viatges que faciliten als seus treballadors empreses com Iberia o Renfe, o la cessió de vehicles per empreses de lloguer de cotxes als seus treballadors.

5.2.8. Valoració de la resta de casos de rendes en espècie

La valoració s'ha de fer, en tots els casos, atenent la regla general del valor de mercat que tinguin.

5.2.9. Exclusió de la consideració de retribució en espècie

No tenen la consideració de rendiments del treball en espècie els següents:

1) Lliurament d'accions o participacions. El lliurament als treballadors en actiu, de manera gratuïta o per un preu inferior al normal de mercat, d'accions o participacions de la mateixa empresa o d'altres empreses del grup de societats, en la part que no excedeixi, per al conjunt de les lliurades a cada treballador, els 12.000 euros anuals. L'aplicació d'aquesta exclusió exigeix:

- Que l'oferta es faci dins de la política retributiva general de l'empresa o, si escau, del grup de societats, i que contribueixi a la participació dels treballadors a l'empresa.
- Que cadascun dels treballadors, juntament amb els cònjuges o familiars fins al segon grau, no tingui una participació, directa o indirecta, en la societat en la qual presta els serveis o en qualsevol altra del grup superior al 5%.
- Que els títols es mantinguin, almenys, durant tres anys.

L'incompliment d'aquest termini motiva l'obligació de presentar una autoliquidació complementària, amb els interessos de demora corresponents, en el termini que hi hagi entre la data en què s'incompleixi el requisit i la finalització del termini reglamentari de declaració corresponent al període impositiu en què es produeixi aquest incompliment.

2) Despeses d'estudis destinats a l'actualització, a la capacitació o al reciclatge. S'estimen aquí els estudis disposats per institucions, empreses o ocupadors i que financin directament ells per a l'actualització, la capacitació o el reciclatge del personal, quan siguin exigits pel desenvolupament de les seves activitats o les característiques dels llocs de treball, fins i tot quan la seva prestació efectiva l'efectuïn altres persones o entitats especialitzades. En aquests casos, les despeses de locomoció, manutenció i estada es regeixen pel que preveu el Reglament de l'IRPF.

3) Despeses per menjadors d'empresa que no constitueixen retribució en espècie. Tenen la consideració de lliurament de productes a preus rebaixats que es fan en menjadors d'empresa les fórmules directes i indirectes de prestació del servei, admeses per la legislació laboral, en les quals concorrin els requisits següents:

- Que la prestació del servei tingui lloc durant dies hàbils per a l'empleat o treballador.
- Que la prestació del servei no tingui lloc durant els dies que l'empleat o treballador reporti dietes per manutenció exceptuades de gravamen.

Quan la prestació del servei es faci mitjançant fórmules indirectes s'hauran de complir, a més dels requisits exigits anteriorment, els següents:

a) La quantia de les fórmules indirectes no pot superar els 9 euros diaris. Si la quantia diària fos superior, hi ha una retribució en espècie per l'excés.

b) Si per a la prestació del servei es lliuren a l'empleat o treballador vals de menjar o documents similars, targetes o qualsevol altre mitjà electrònic de pagament s'observa el següent:

- Hauran d'estar numerats, expedits de manera nominativa i hi haurà de figurar l'empresa emissora i, quan es lliurin en suport paper, a més, l'import nominal que tinguin.
- Són intransmissibles, i la quantia no consumida en un dia no es pot acumular a un altre dia.
- No se'n pot obtenir, ni de l'empresa ni de tercers, el reemborsament de l'import.
- Només es poden fer servir en establiments d'hostaleria.
- L'empresa que els lliuri haurà de portar i conservar una relació dels lliurats a cadascun dels empleats o treballadors, amb expressió dels aspectes següents:
 - En el cas de vals de menjar o documents similars: número de document, dia de lliurament i import nominal.
 - En el cas de targetes o qualsevol altre mitjà electrònic de pagament: número de document i quantia lliurada cadascun dels dies, amb indicació d'aquests dies.

4) Serveis socials i culturals. Es considera la utilització dels béns destinats als serveis socials i culturals del personal ocupat. Tenen aquesta consideració, entre d'altres, els espais i locals, degudament homologats per l'Administració pública competent, destinats per les empreses o ocupadors a prestar el servei de primer cycle d'educació infantil als fills dels treballadors, i també la contractació, directament o indirectament, d'aquest servei amb tercers degudament autoritzats, en els termes que s'estableixin reglamentàriament.

5) Assegurances. Entren en aquest concepte tant les primes o quotes satisfetes per l'empresa en virtut de contracte d'assegurança d'accident laboral o de responsabilitat civil del treballador com les primes o quotes satisfetes a entitats asseguradores per a la cobertura de malaltia, quan es compleixin els requisits i límits següents:

- Que la cobertura de malaltia inclogui el mateix treballador, i també pot incloure el cònjuge i descendents.

- Que les primes o quotes satisfetes no excedeixin els 500 euros anuals per cadascuna de les persones assenyalades en el paràgraf anterior. L'excés sobre aquesta quantia constitueix retribució en espècie.

6) Servei d'educació donat pels centres educatius per als empleats. També n'està exempta la prestació del servei d'educació preescolar, infantil, primària, secundària obligatòria, batxillerat i formació professional per centres educatius autoritzats, als fills dels empleats, amb caràcter gratuït o per un preu inferior al normal de mercat.

7) Transport col·lectiu o fórmules indirectes. Estan excloses del còmput com a renda en espècie, i per això no computen en l'IRPF, les quantitats satisfetes a les entitats encarregades de prestar el servei públic de transport col·lectiu de viatgers amb la finalitat d'afavorir el desplaçament dels empleats entre el lloc de residència i el centre de treball, amb el límit de 1.500 euros anuals per cada treballador. També tenen la consideració de quantitats satisfetes a les entitats encarregades de prestar aquest servei públic, les fórmules indirectes de pagament que compleixin les condicions que s'estableixin reglamentàriament.

Conforme a l'article 46 bis del Reglament de l'IRPF, tenen la consideració de fórmules indirectes de pagament de quantitats a les entitats encarregades de prestar el servei públic de transport col·lectiu de viatgers, el lliurament als treballadors de targetes o qualsevol altre mitjà electrònic de pagament que compleixin els requisits següents:

- a) Que es puguin fer servir exclusivament com a contraprestació per l'adquisició de títols de transport que permetin la utilització del servei públic de transport col·lectiu de viatgers.
- b) La quantitat que es pugui abonar amb aquestes targetes no pot excedir els 136,36 euros mensuals per treballador, amb el límit de 1.500 euros anuals.
- c) Hauran d'estar numerades, expedides de manera nominativa i hi haurà de figurar l'empresa emissora.
- d) Han de ser intransmissibles.
- e) No se'n pot obtenir, ni de l'empresa ni de tercers, el reemborsament de l'import.
- f) L'empresa que lliuri les targetes o el mitjà electrònic de pagament haurà de tenir i conservar una relació de les que hagi lliurat a cadascun dels treballadors, amb expressió de:

- Número de document.
- Quantia anual posada a la disposició del treballador.

En el supòsit de lliurament de targetes o mitjans de pagament electrònics que no compleixin els requisits previstos legalment, hi ha una retribució en espècie per la totalitat de les quanties posades a la disposició del treballador. No obstant això, en cas d'incompliment dels límits assenyalats anteriorment (136,36 euros mensuals per treballador amb el límit de 1.500 euros anuals), únicament hi ha una retribució en espècie per l'excés.

Resum

Exclusió de la consideració de retribució en espècie

Lliurament d'accions o participacions

- Està exclòs de l'IRPF el lliurament gratuït o per un preu inferior al normal de mercat d'accions o participacions de l'empresa o del grup.
- Els imports no han d'excedir els 12.000 euros anuals.
- Els títols cal mantenir-los tres anys.

Despeses d'estudi excloses de l'IRPF

- Els disposats o organitzats per institucions, empresaris o ocupadors.
- Finançats directament per ells.
- Per a l'actualització, la capacitat o el reciclatge del personal.
- Quan siguin exigits pel desenvolupament de les seves activitats o característiques dels llocs de treball.

Serveis de menjador i economats de caràcter social

- Tenen aquesta consideració les fórmules directes o indirectes de prestació del servei en què concorrin els requisits establerts en el Reglament de l'IRPF.
- En la prestació directa del servei per l'empresa, l'import exempt de tributació no està limitat.
- La prestació indirecta es pot fer mitjançant vals de menjar o targetes que compleixin els requisits del Reglament de l'IRPF.
- En la prestació indirecta, el límit exempt de cotització és de 9 euros al dia.

Utilització de béns de serveis socials i culturals

Estan exclosos com a assignació assistencial els béns destinats per l'empresa a serveis socials i culturals del personal en atenció a la finalitat que persegueixin.

Primes o quotes d'assegurances

- Les primes d'assegurances satisfetes per l'empresari per a accident laboral, malaltia professional o responsabilitat civil del treballador estan exemptes de tributació.
- També n'estan exemptes les primes o quotes satisfetes per l'empresari a entitats asseguradores per a la cobertura de malaltia comuna del treballador, cònjuge i descendents quan no excedeixin els 500 euros anuals per cada persona inclosa.

Serveis educatius que dona el centre als empleats

No computa la prestació del servei d'educació per centres educatius autoritzats als fills dels treballadors.

6. Retencions i ingressos a compte de l'IRPF

La retenció que cal practicar sobre els rendiments del treball és el resultat d'aplicar a la quantia total de les retribucions que se satisfacin o abonin el tipus de retenció que correspongui.

Supòsit general

Amb caràcter general, el tipus de retenció que resulti segons l'aplicació dels rendiments de treball abonats, de manera que se n'ha de fer el càlcul ordinari.

Supòsits especials de retenció

S'estableix un tipus de retenció del 35% per a les retribucions que es percebin per la condició d'administradors i membres de consells d'administració, de les juntes que facin en facin les funcions i altres membres d'altres òrgans representatius i el 19% per als rendiments derivats d'impartir cursos, conferències, col·loquis, seminaris i similars, o derivats de l'elaboració d'obres literàries, artístiques o científiques, sempre que se cedeixi el dret a explotar-les.

El tipus de retenció resultant dels punts anteriors es divideix entre dos quan es tracti de rendiments de treball obtinguts a Ceuta i Melilla.

	Amb caràcter general	Rendiments obtinguts a Ceuta o Melilla
	Rendiments satisfets o abonats:	Rendiments satisfets o abonats:
* Cursos, conferències, col·loquis, seminaris o similars i elaboració d'obres literàries, artístiques o científiques, sempre que se cedeixi el dret a l'explotació de l'obra {1}	Tipus fix: 15 per 100	Tipus fix: 7,5 per 100
* Administradors i membres dels Consells d'Administració: – Amb caràcter General..... – Quan procedeixin d'entitats en les quals la xifra de negocis de l'últim període impositiu tancat amb anterioritat al pagament dels rendiments sigui menor de 100.000 euros	Tipus fix: 35 per 100 Tipus fix: 19 per 100	Tipus fix: 17,50 per 100 Tipus fix: 9,50 per 100
* Endarreriments imputables a exercicis anteriors	Tipus fix: 15 per 100	Tipus fix: 7,5 per 100
* Relacions laborals especials de caràcter dependent {2}	Tipus mínim del 15 per 100	Tipus mínim del 8 per 100
* Contractes o relacions de durada inferior a l'any {3}	Tipus mínim del 2 per 100	Tipus mínim del 1 per 100

No es practicarà retenció sobre els rendiments del treball en cas que la quantia no superi l'import anual establert en el quadre següent en funció del nombre de fills i altres descendents i de la situació del contribuent.

Situació del contribuent	Núm. de fills i altres descendents que donen dret al mínim per descendents {1}		
	0	1	2 o més
Contribuent solter, vidu, divorciat o separat legalment {2}	-	14.266	15.803
Contribuent el cònjuge del qual no obté rendes superiors a 1.500,00 euros anuals, excloses les exemptes {3}	13.696	14.985	17.138
Altres situacions {4}	12.000	12.607	13.275

7. Obligacions del treballador perceptor respecte a l'empresa

Els empleats o treballadors poden comunicar al pagador les dades de caràcter personal i familiar que tenen incidència en la determinació del tipus de retenció.

Aquesta comunicació s'haurà d'efectuar, amb caràcter general, abans de l'1 de gener de cada any o abans de l'inici de la relació laboral, tenint en compte la situació personal i familiar que, previsiblement, tindran en aquesta data.

A l'efecte de poder aplicar la minoració de la retenció prevista en el Reglament per als supòsits en què el perceptor destina quantitats per a l'adquisició o rehabilitació de l'habitatge habitual utilitzant finançament aliè, el contribuent haurà de comunicar al pagador que es troba en algun dels règims següents:

a) Pagaments per habitatge habitual adquirit o quan n'hagi iniciat la rehabilitació amb posterioritat a l'1 de gener del 2012 (règim general). En aquest cas, el contribuent haurà de comunicar que està destinant quantitats per a l'adquisició o rehabilitació de l'habitatge habitual utilitzant finançament aliè per les quals té dret a la deducció per inversió en habitatge habitual, regulada en l'article 68.1 de la Llei de l'impost. En cas que el contribuent percebi rendiments del treball procedents de manera simultània de dos o més pagadors, només pot efectuar aquesta comunicació quan la quantia total de les retribucions corresponent a tots els pagadors sigui inferior a 22.000 euros. Si els rendiments del treball es perceben de manera successiva de dos o més pagadors, només es pot efectuar la comunicació quan la quantia total de la retribució sumada a la dels pagadors anteriors sigui inferior a 22.000 euros. En cap cas, no escau la pràctica d'aquesta comunicació quan les quantitats es destinin a la construcció o ampliació de l'habitatge ni a comptes habitatge.

b) Pagaments per habitatge habitual adquirit o en rehabilitació amb anterioritat a l'1 de gener del 2011 (règim transitori). En aquest cas, el contribuent haurà de comunicar que està destinant quantitats per a l'adquisició o rehabilitació de l'habitatge habitual utilitzant finançament aliè per les quals té dret a la deducció per inversió en habitatge habitual, regulada d'acord amb el que estableix la disposició transitòria divuitena de la Llei de l'impost. En cas que el contribuent percebi rendiments del treball procedents de manera simultània de dos o més pagadors, només pot efectuar aquesta comunicació quan la quantia total de les retribucions corresponent a tots els pagadors sigui inferior a 33.007,2 euros. Si els rendiments del treball es perceben de manera successiva de dos o més pagadors, només es pot efectuar la comunicació quan la quantia total de la retribució sumada a la dels pagadors anteriors sigui infe-

rior a 33.007,2 euros. En cap cas, no escau la pràctica d'aquesta comunicació quan les quantitats es destinin a la construcció o ampliació de l'habitatge ni a comptes habitatge.

Tots dos règims són incompatibles simultàniament per a un mateix perceptor.

Els contribuents que van comunicar amb anterioritat a l'1 de gener del 2011 que estaven destinant quantitats per a l'adquisició o rehabilitació de l'habitatge habitual utilitzant finançament aliè i que mantenen el dret a reducció d'acord amb la disposició transitòria onzena del Reglament, no han de tornar a presentar una nova comunicació; s'ha de considerar a l'efecte de la minoració de la retenció dins del règim transitori.

Quan el perceptor comuniqui al pagador la circumstància d'estar obligat, per decisió judicial, a satisfer una pensió compensatòria al cònjuge i/o anualitats per aliments en favor dels fills, haurà d'adjuntar un testimoniatge literal, total o parcial, de la resolució judicial determinant de la pensió i/o anualitats de què es tracti.

La falta de comunicació al pagador de les dades personals i familiars del perceptor determina que s'apliqui el tipus de retenció que correspongui sense tenir en compte aquestes dades, de manera que pot resultar un tipus superior al que realment correspondria. En aquest cas, el perceptor recupera la diferència, si escau, en presentar la declaració de l'IRPF.

Les variacions en les dades que es produeixin durant l'any i comportin un tipus de retenció més alt s'hauran de comunicar en el termini de deu dies des que es produeixin. Les que comportin un tipus més baix tenen efecte a partir de la data de la comunicació, sempre que quedin almenys cinc dies per a la confecció de les nòmines corresponents.

No caldrà reiterar cada any la comunicació al pagador, mentre no variïn les dades comunicades anteriorment.

Les comunicacions s'han d'efectuar en el model 145, oficialment aprovat a aquest efecte, o en qualsevol altre que, almenys, tingui el mateix contingut.

La comunicació de dades falses al pagador o la falta de comunicació de variacions en les dades comunicades anteriorment és una infracció tributària del perceptor, que pot ser sancionada si dóna lloc a l'aplicació d'un tipus de retenció inferior al que realment li correspongui.

El pagador haurà de conservar a la disposició de l'Administració tributària les comunicacions de les dades que incideixin en la determinació del percentatge de retenció, degudament signades, i també els documents aportats pels contribuents, si escau, per justificar aquestes dades.

Així doncs, el “Model 145. Retencions sobre rendiments del treball. Comunicació de dades al pagador” recull els aspectes següents:

- Terminis de comunicació.
- Sol·licitud de tipus de retenció superior.

7.1. Terminis de comunicació

La comunicació de dades s'haurà d'efectuar amb anterioritat al dia primer de cada any natural o de l'inici de la relació, tenint en compte la situació personal i familiar que previsiblement hi hagi en aquestes dues últimes dates, sense perjudici que, si no subsisteix aquella situació en les dates assenyalades, es procedeixi a comunicar-ne la variació al pagador.

No caldrà reiterar en cada exercici la comunicació de dades al pagador, mentre no variïn les circumstàncies personals i familiars del contribuent.

Les variacions en les circumstàncies personals i familiars que es produeixin durant l'any i que comportin un tipus de retenció inferior poden ser comunicades a l'efecte de la regularització i tenen efecte a partir de la data de la comunicació, sempre que quedin, almenys, cinc dies per a la confecció de les nòmines corresponents.

Quan aquestes variacions comportin un tipus de retenció superior hauran de ser comunicades en el termini de deu dies des que es produeixin i es tenen en compte en la primera nòmina que s'ha de confeccionar amb posterioritat a aquesta comunicació, sempre que quedin, almenys, cinc dies per a la confecció de la nòmina.

7.2. Sol·licitud de tipus de retenció superior

Els contribuents poden sol·licitar en qualsevol moment dels seus corresponents pagadors l'aplicació de tipus de retenció superiors als que resultin del que preveuen els articles anteriors, d'acord amb les normes següents:

- La sol·licitud s'ha de fer per escrit davant els pagadors, els quals estan obligats a atendre les sol·licituds que se'ls formulin, almenys, amb cinc dies d'antelació a la confecció de les nòmines corresponents.
- El nou tipus de retenció sol·licitat s'ha d'aplicar, com a mínim, fins al final de l'any i mentre el treballador no renunciï per escrit a aquest percentatge o no sol·liciti un tipus de retenció superior, durant els exercicis successius, tret que es produeixi una variació de les circumstàncies que determini un tipus superior.

8. Esquema per a calcular el tipus de retenció i l'import anual de les retencions

a) Base per a calcular el tipus de retenció

[1] RETRIBUCIONS TOTALS ANUALS. IMPORT ÍNTEGRE

S'hi inclouen totes les retribucions anuals, tant les fixes com les variables pre-visibles, dineràries i en espècie, amb les úniques excepcions:

- De les contribucions empresarials a plans de previsió social empresarial, plans de pensions i mutualitats de previsió social.
- Dels endarreriments imputables a exercicis anteriors.

MINORACIONS:

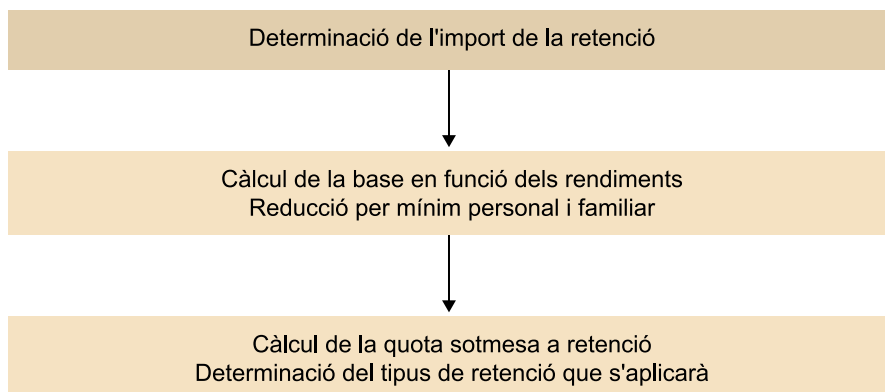
[2] Reduccions per irregularitat (límit del 40% sobre 300.000).

[3] Reduccions (article 18.3, disposicions transitòries 11a. i 12a. de la LIRPF).

[4] Despeses deduïbles: Seguretat Social, mutualitats de funcionaris, col·legis d'orfes i drets passius.

[5] Reducció per obtenció de rendiments del treball (figura 1 + increments per prolongació de l'activitat laboral, per mobilitat geogràfica o per a treballadors actius amb discapacitat).

Figura 1

[6] 600 euros en el cas de pensionistes de la Seguretat Social o classes passives.

[7] 600 euros per més de dos descendents.

[8] 1.200 euros en el cas d'aturats.

[9] Pensió compensatòria al cònjuge.

[10] TOTAL MINORACIONS: $([2] + [3] + [4] + [5] + [6] + [7] + [8] + [9])$.

[11] BASE PER A CALCULAR EL TIPUS DE RETENCIÓ: $[1] - [10]$.

b) Mínim personal i familiar per a calcular el tipus de retenció

[12] Mínim del contribuent: 5.151 euros, amb increments si el perceptor té seixanta-cinc anys d'edat o més.

[13] Mínim per descendents.

[14] Mínim per ascendents.

[15] Mínim per discapacitat:

- Per discapacitat del contribuent (taula 2).
- Per discapacitat d'ascendents i descendents (taula 3).

Taula 2

Rendiment net (1)	Reducció
Fins a 9.180	4.080
Entre 9.180,01 i 13.260	$4.080 - 0,35 \times (\text{rendiment net} - 9.180)$
Superior a 13.260	2.652

(1) Sempre que els ascendents generin dret a l'aplicació del mínim per ascendents.

Taula 3

Grau de minusvalidesa reconegut	Mínim per discapacitat del contribuent
Grau 33 % i < 65%	2.316
Grau > 65%	7.038

[16] MÍNIM PERSONAL I FAMILIAR PER A CALCULAR EL TIPUS DE RETENCIÓ: $[12] + [13] + [14] + [15]$.

c) Quota de retenció

[17] Quota 1 = base per a calcular el tipus de retenció $[11] \times$ escala (taula 4).

Taula 4

Grau de minusvalidesa reconegut	Per discapacitat d'ascendents (1)	Per discapacitat de descendents (2)
Grau 33 % i < 65%	2.316 (3)	2.316 (4)
Grau > 65%	7.038 (3)	2.316 (4)

(1) Sempre que els ascendents generin dret a l'aplicació del mínim per ascendents.

(2) Sempre que els descendents generin dret a l'aplicació del mínim per descendents.

(3) Aquestes quanties es prorratejaran si l'ascendent també conviu, almenys la meitat del període impositiu, amb altres descendents del mateix grau.

(4) A l'efecte de determinar el mínim personal i familiar per a calcular el tipus de retenció, aquestes quanties s'aplicaran per meitat, tret que corresponguin a fills pels quals el percepcor tingui dret, de forma exclusiva, a l'aplicació de la totalitat del mínim per descendents i així ho hagi comunicat en el Model 145.

Quan se satisfacin anualitats per aliments a favor dels fills per decisió judicial, sempre que el seu import sigui inferior a la base per a calcular el tipus de retenció, l'escala de retenció s'aplica per separat a l'import de les anualitats i a la resta de la base per a calcular el tipus de retenció. La suma de les dues quotes resultants és la quota 1.

[18] Quota 2 = mínim personal i familiar [16] × escala (taula 4).

Quan se satisfacin anualitats per aliments a favor dels fills per decisió judicial, sempre que el seu import sigui inferior a la base per a calcular el tipus de retenció, la quota 2 és la resultant d'aplicar l'escala de retenció a l'import del mínim personal i familiar incrementada 1.600 euros.

[19] QUOTA DE RETENCIÓ = QUOTA 1 – QUOTA 2.

[20] QUOTA MÀXIMA PER A RETRIBUCIONS NO SUPERIORS A 22.000 EUROS ANUALS: QUANTIA DE LA DEDUCCIÓ DE FINS A 400 EUROS (PREVISTA EN L'ARTICLE 80 BIS DE LA LLEI DE L'IMPOST) + 43% × (retribucions totals anuals [1] – quantia que correspongui de la taula 1).

d) Tipus de retenció

[21] Tipus previ abans d'arrodoniment (excepte rendiments amb dret a deducció per rendes obtingudes a Ceuta o Melilla):

[21] = (Quota de retenció ([19] o [20]) ÷ retribucions totals anuals [1]) × 100, expressat amb 2 decimals.

[22] Tipus previ abans de l'arrodoniment (rendiments amb dret a deducció per rendes obtingudes a Ceuta o Melilla):

[22] = [21] ÷ 2, expressat amb dos decimals.

Requisits:

- Que el percepcor tingui la condició de resident a Ceuta o Melilla.

- Que els rendiments hagin estat obtinguts en aquests territoris.

[23] TIPUS PREVI DE RETENCIÓ = [21] o [22], arrodonit a l'enter més proper.

[24] IMPORT PREVI DE LA RETENCIÓ = [23] × [1] ÷ 100.

e) Minoracions de l'import previ de la retenció

[25] DEDUCCIÓ A QUÈ ES REFEREIX L'ARTICLE 80 BIS DE LA LLEI DE L'IRPF:

- Si [11] ≤ 8.000 euros: DEDUCCIÓ = 400 euros.
- Si [11] > 8.000 euros: DEDUCCIÓ = 0 euros.
- Si [11] > 8.000 ≤ 12.000: DEDUCCIÓ: 400 – 0,1 × ([11] – 8.000) HABITUAL = 2% de [1].

[26] MINORACIÓ PER PAGAMENT DE PRÉSTECES PER A L'HABITATGE

Dos règims incompatibles entre ells:

a) Règim general. Habitatge habitual adquirit o rehabilitat amb posterioritat a l'1 de gener del 2011:

Requisits:

- Que el percepcor hagi comunicat que està efectuant pagaments per préstecs destinats a l'adquisició o rehabilitació de l'habitatge habitual pels quals tingui dret a deducció per inversió en habitatge habitual en l'IRPF i que les retribucions íntegres totals, incloses, si escau, les procedents de tots els pagadors, siguin inferiors a la quantitat de 22.000 euros anuals.
- Que la quantia total de les retribucions íntegres considerada pel pagador a l'efecte de determinar el tipus de retenció siguin inferiors a 22.000 euros anuals.

b) Règim transitori. Habitatge habitual adquirit o rehabilitat amb anterioritat a l'1 de gener del 2011.

Requisits:

- Que el percepcor hagi comunicat que està efectuant pagaments per préstecs destinats a l'adquisició o rehabilitació de l'habitatge habitual pels quals tingui dret a deducció per inversió en habitatge habitual en l'IRPF i que les retribucions íntegres totals, incloses, si escau, les procedents de tots els pagadors, siguin inferiors a la quantitat de 33.007,20 euros anuals.

- Que la quantia total de les retribucions íntegres considerada pel pagador a l'efecte de determinar el tipus de retenció siguin inferiors a 33.007,20 euros anuals.

f) Tipus de retenció aplicable

[27] TIPUS DE RETENCIÓ = $([24] - [25] - [26]) \div [1] \times 100$, expressat amb dos decimals.

g) Import anual de les retencions

[28] IMPORT ANUAL DE LES RETENCIONS = $[27] \times [1] \div 100$

9. Exemples

Càlcul de retenció de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques

Exemple 1

Treballador casat, de 42 anys, amb uns ingressos previstos per rendiments de treball de 35.700 euros, amb unes despeses deduïbles per quotes de la Seguretat Social de 2.142 euros, el cònjuge del qual també obté rendiments de treball per un import de 22.450 euros anuals, que tenen dos fills de 3 i 5 anys, i unes altres condicions susceptibles de reducció.

Solució

En funció de les dades, el càlcul és el següent:

Tipus de situació: 3 (ja que el cònjuge obté rendiments superiors a 1.500 euros).

1r Determinar la base per a calcular la retenció.

- Retribucions totals anuals = 35.700 euros.
- Despeses deduïbles = 2.142 euros.
- Reducció per rendiments del treball = 2.000 euros, Minoració de la base = Despeses deduïbles + reducció de rendiments del treball (2.142 + 2.000) = 4.4.142 euros.

Total base per al càlcul de la retenció = Import base – minoració (35.700 – 4142) = 31.558 euros.

Base de retenció = 31.558 euros.

2n Càlcul del mínim personal i familiar. = 8.100 euros.

3r Càlcul de la quota de retenció.

Per a això, sobre la base de retenció, 31.558 euros, aplicarem l'escala de retenció (quadre 6), i obtindrem la QUOTA 1.

Quadre 6

Base per a calcular el tipus de retenció Fins a euros	Quota de retenció Euros	Resta base per a calcular el tipus de retenció Fins a euros	Tipus aplicable Percentatge
0,00	0,00	12.450,00	19,00
12.450,00	2.365,50	7.750,00	24,00
20.200,20	4.225,50	15.000,00	30,00
35.200,00	8.725,50	24.800,00	37,00
60.000,00	17.901,50	En endavant	45,00

Base = 31.558.

Fins a 20.200,20 = 4.225,50.

$11.357,80 \times 30\% = 3.407,34$ euros.

Total QUOTA 1 = 4.225,50+3.407,34=7.632,84 euros

QUOTA 1 = 7.632,84 euros.

A continuació calculem la QUOTA 2 aplicant al mínim personal i familiar la mateixa escala del quadre 6:

Mínim personal i familiar = 8.100 euros (segons escala, 19%).

$8.100 \times 19\% = 1.539$ euros.

QUOTA 2 = 1.539 euros.

Finalment obtenim la quota final, mitjançant la diferència d'ambdues quotes:

Quota final retenció = QUOTA 1 – QUOTA 2.

Quota final = 7.632,84 – 1.539 = 6.093,84

QUOTA FINAL = 6.093,84 euros.

4t Obtenció del tipus de retenció, mitjançant el quocient de la quota total de retenció pel total dels rendiments de treball.

Tipus de retenció = (quota fixa retenció ÷ import rendiments) × 100.

Tipus de retenció = $(6.093,84 \div 35.700) \times 100 = 17,06\%$ previ de retenció = 17,06%.

Import previ de les retencions = $35.700 \times 17,06\% = 6.090,42$ euros.

Minoració de l'import previ retenció = 0 euros.

Tipus retenció = $(6090,42 \div 35.700) \times 100 = 17,06\%$ Solució: Tipus de retenció = 17,06%, que aplicarem cada mes a la nòmina.

Rendiments del treball: 35.700 euros.

Mínim familiar i personal: 8.100 euros.

Tipus de retenció que hem d'aplicar: 17,06%

Exemple 2

Una treballadora de 32 anys, en funció del seu salari, es preveu que obté per rendiments de treball un import de 19.235 euros, amb unes quotes de Seguretat Social al seu càrrec de 1.154 euros; té un fill de 5 anys discapacitat amb un grau de minusvalidesa del 45%, i conviu amb ella la seva mare, de 68 anys, que obté de la seva pensió de la Seguretat Social un import de 6.250 euros; el cònjuge de la treballadora obté rendiments de 2.652 euros anuals i s'està efectuant un pagament del préstec hipotecari de l'habitatge habitual adquirit l'any 2006.

Solució

En funció de les dades, el càlcul és el següent:

- Tipus de situació: 3 (ja que el cònjuge obté rendiments superiors a 1.500 euros)

1r Determinar la base per a calcular la retenció.

- Retribucions totals anuals = 19.235 euros.
- Despeses deduïbles = 1.154 euros.
- Reducció per rendiments del treball = 2.652 euros, en ser rendiments superiors a 13.260 euros anuals (veure quadre 2).

Minoració de la base = Despeses deduïbles + Reducció per rendiments del treball (1.154 + 2.652) = 3.806 euros.

Total base per al càlcul de la retenció = Import de la base – minoració (19.235 – 3.806) = 15.429 euros.

Base de la retenció = 15.429 euros.

2n Càlcul del mínim personal i familiar.

- Mínim del contribuent = 5.151 euros (mínim general).
- Mínim per descendents (fill de 5 anys) = $1.836 \div 2 = 918$ euros (cada cònjuge).

- Mínim per ascendent: major de 65 anys i menor de 75 anys = 918 euros.
- Mínim per discapacitat (fill amb 45% de minusvalidesa) = $2.316 \div 2 = 1.158$ euros (cada cònjuge).
- Total mínim personal i familiar = $5.151 + 918 + 918 + 1.158 = 8.145$ euros.

3r Càlcul de la quota de retenció.

Per a això, sobre la base de retenció (15.429 euros) aplicarem l'escala de retenció (quadre 6), i obtindrem la QUOTA 1.

Quadre 6

Bases per a calcular el tipus de retenció (Fins a euros)	Quota de retenció (Euros)	Resta de la base per a calcular el tipus de retenció (Fins a euros)	Tipus aplicable (Percentatge)
0,00	0,00	17.707,20	24,75
17.707,20	4.382,53	15.300	30
33.007,20	8.972,53	20.400	40
53.407,20	17.132,53	66.593,00	47
120.000,20	48.431,24	55.000,00	49
175.000,20	75.381,24	125.000	51
300.000,20	139.131,24	En endavant	52

Base = 15.429 euros. Fins a 17.707,20 euros al tipus del 24,75%.

$15.429 \times 24,75\% = 3.818,67$ euros.

QUOTA 1 = 3.818,67 euros.

A continuació calculem la QUOTA 2 aplicant al mínim personal i familiar la mateixa escala del quadre 6:

Mínim personal i familiar = 8.145 euros (segons l'escala corresponent, el 24,75%).

$8.145 \times 24,75\% = 2.015,88$ euros.

QUOTA 2 = 2.015,88 euros.

Finalment obtenim la quota final, mitjançant la diferència d'ambdues quotes:

Quota final de retenció = QUOTA 1 – QUOTA 2.

Quota final = $3.818,67 - 2.015,88 = 1.802,79$ euros.

QUOTA FINAL = 1.802,79 euros.

4t Obtenció del tipus de retenció, mitjançant el quocient de la quota total de retenció entre el total dels rendiments de treball.

Tipus previ de retenció = $(\text{quota final retenció} \div \text{import rendiments}) \times 100$.

Tipus previ de retenció = $(1.802,79 \div 19.235) \times 100 = 9,37$ euros.

Import previ de retenció = 9%.

Import anual de les retencions = $19.235 \times 9\% = 1.731,15$ euros.

Minoració = 2% ingressos per préstec habitatge (2% de 19.235 = 384,7).

La deducció de fins a 400 euros no s'aplica en superar el límit d'ingressos.

Tipus retenció = $(1.731 - 384,7) \div 19.235 \times 100 = (1.346,45 \div 19.235) \times 100 = 7\%$.

Rendiments de treball: 19.235 euros.

Base de retenció: 15.429 euros.

Mínim personal i familiar: 8.145 euros.

Tipus de retenció que haurem d'aplicar: 7%.

Resum

El pagament per l'empresa dels salaris als treballadors comporta l'obligació de retenir a compte de l'IRPF l'import corresponent segons estableix la normativa tributària, i l'empresa és el subjecte responsable i obligat a practicar aquesta retenció. Per a això, cal partir del càlcul de la base computable a l'efecte de l'IRPF, tenint en compte les remuneracions que computen i les que no computen a aquest impost.

Una vegada determinada la base de l'IRPF que cal sotmetre a retenció, s'aplica sobre aquesta base el percentatge corresponent que determina l'import de retenció. El percentatge de retenció que s'aplica en la nòmina sobre la base de l'IRPF és determinat pel càlcul efectuat prèviament en funció dels salaris estimats que s'han de percebre anualment i prenent en consideració la situació familiar del treballador. Així mateix, hi ha uns percentatges especials en determinades situacions especials.

Activitats

Casos pràctics

Exemple 3

Treballadora casada, de 38 anys, amb uns ingressos previstos per rendiments de treball de 12.700 euros, amb unes despeses deduïbles per quotes de la Seguretat Social de 762 euros, el cònjuge de la qual també obté rendiments de treball per un import de 32.789 euros anuals, que tenen dos fills de 3 i 6 anys, i unes altres condicions susceptibles de reducció.

Solució

En funció de les dades, el càlcul és el següent:

Tipus de situació: 3 (ja que el cònjuge obté rendiments superiors a 1.500 euros).

1r Determinar la base per a calcular la retenció.

- Retribucions totals anuals = 12.700 euros.
- Despeses deduïbles = 762 euros.
- Reducció per rendiments nets del treball = $4.080 - 0,35 \times (11.938 - 9.180) = 3.114,7$, en ser rendiments nets de 11.938 euros.
- Minoració de la base = Despeses deduïbles + Reducció de rendiments del treball ($762 + 3.114,7$) = 3.876,7 euros.

Total base para càlcul de la retenció = Import base - minoració ($12.700 - 3.876,7$) = 8.823,3 euros.

Base de retenció = 8.823,3 euros.

2.º Càlcul del mínim personal i familiar.

- Mínim del contribuent = 5.151 euros (mínim general).
- Mínim per descendents = 1.836 (1r fill) + 2.040 (2n fills) = 3.876; $3.876 \div 2 = 1.938$ euros (cada cònjuge).
- Total mínim personal i familiar = $5.151 + 1.938 = 7.089$ euros.

3r Càlcul de la quota de retenció.

Per a això, sobre la base de retenció, 8.823,3 euros, aplicarem l'escala de retenció (quadre 6), i obtindrem la QUOTA 1.

QUADRE 6

Bases per a calcular el tipus de retenció (Fins a euros)	Quota de retenció (Euros)	Resta de la base per a calcular el tipus de retenció (Fins a euros)	Tipus aplicable (Percentatge)
0,00	0,00	17.707,20	24,75
17.707,20	4.382,53	15.300	30
33.007,20	8.972,53	20.400	40
53.407,20	17.132,53	66.593,00	47
120.000,20	48.431,24	55.000,00	49
175.000,20	75.381,24	125.000	51
300.000,20	139.131,24	En endavant	52

Base = 8.823,3.

Fins a 17.707,20 = tipus 24,75%.

$$8.823,3 \times 24,75\% = 2.183,76 \text{ euros.}$$

$$\text{QUOTA 1} = 2.183,76 \text{ euros.}$$

A continuació calculem la QUOTA 2 aplicant al mínim personal i familiar la mateixa escala del quadre 6:

$$\text{Mínim personal i familiar} = 7.089 \text{ euros (segons escala, 24,75\%).}$$

$$7.089 \times 24,75\% = 1.754,52 \text{ euros.}$$

$$\text{QUOTA 2} = 1.754,52 \text{ euros.}$$

Finalment obtenim la quota final, mitjançant la diferència d'ambdues quotes:

$$\text{Quota final retenció} = \text{QUOTA 1} - \text{QUOTA 2.}$$

$$\text{Quota} = 2.183,76 - 1.754,52 = 429,24 \text{ euros.}$$

$$\text{QUOTA RETENCIÓ} = 429,24 \text{ euros.}$$

4t Obtenció del tipus previ de retenció, mitjançant el quocient de la quota total de retenció pel total dels rendiments de treball.

$$\text{Tipus de retenció} = (\text{quota final retenció, import rendiments}) \times 100.$$

$$\text{Tipus de retenció} = (424,24 \div 12.700) \times 100 = 3,37\%.$$

$$\text{Tipus previ de retenció} = 3,00\%.$$

$$\text{Import previ de les retencions} = 12.700 \times 3,00\% = 381 \text{ euros.}$$

Minoració de l'import previ retenció article 80 bis LIRPF:

$$\text{Base de retenció: } 8.823,3.$$

$$8.000 < 8.823,3 \geq 12.000.$$

$$\text{Deducció} = 400 - [0,1 \times (8.823,3 - 8.000)] = 317,67 \text{ euros.}$$

$$\text{Tipus retenció} = (381 - 317,67) \div (12.700) \times 100 = (63,33 \div 12.700) \times 100 = 0,49\%$$

Rendiments del treball: 12.700 euros.

$$\text{Base de retenció: } 8.823,30 \text{ euros.}$$

Mínim personal i familiar: 7.089 euros.

Tipus de retenció que haurem d'aplicar: 0,49%.

REGULARITZACIÓ

Exemple 4

Treballador casat, de 44 anys, amb uns ingressos previstos per rendiments de treball de 25.700 euros, amb unes despeses deduïbles per quotes de la Seguretat Social de 1.542 euros, el cònjuge del qual també obté rendiments de treball per un import de 22.450 euros anuals, que tenen dos fills de 3 i 5 anys, i unes altres condicions susceptibles de reducció, l'1 de maig de 2012, neix un nou fill. Tingui's en compte que el salari abonat fins a aquella data és de 7.380 euros, que les retencions practicades són de 1.107 euros, i que el tipus aplicat fins llavors era del 15%.

Solució

Per procedir a la regularització haurem de tornar a calcular el tipus de retenció en funció de la nova situació familiar amb un fill més, i posteriorment procedir a la regularització tenint en compte l'import salarial abonat fins a l'1 de maig de 2012, data de naixement del fill nou, i de les retencions practicades fins a aquella data.

En funció de les dades, el càlcul és el següent:

- Tipus de situació: 3 (ja que el cònjuge obté rendiments superiors a 1.500 euros).

1r Determinar la base per a calcular la retenció.

- Retribucions totals anuals = 25.700 euros.
- Despeses deduïbles = 1.542 euros.
- Reducció per rendiments del treball = 2.652 euros, en ser rendiments superiors a 13.260 euros anuals (ver quadre 2).
- Reducció per tenir més de dos descendents = 600 euros.

Minoració de la base = Despeses deduïbles + Reducció de rendiments del treball + reducció per més de dos descendents (1.542 + 2.652 + 600) = 4.794 euros.

Total base per al càlcul de la retenció = Import de la base – minoració (25.700 – 4.794) = 20.906 euros.

Base de retenció = 20.906 euros.

2.º Càlcul del mínim personal i familiar:

- Mínim del contribuïent = 5.151 euros (mínim general).
- Mínim per descendents = 1.836 (1r fill) + 2.040 (2n fill) + 3.672 (3r fill) + 2.244 (fill menor de 3 anys) = 9.792 euros; $9.792 \div 2 = 4.896$ euros (cada cònjuge).
- Total mínim personal i familiar = 5.151 + 4.896 = 10.047 euros.

3r Càlcul de la quota de retenció.

- Per a això, sobre la base de retenció (20.906 euros), aplicarem l'escala de retenció (quadre 6), i obtindrem la QUOTA 1.

Quadre 6

Bases per a calcular el tipus de retenció (Fins a euros)	Quota de retenció (Euros)	Resta de la base per a calcular el tipus de retenció (Fins a euros)	Tipus aplicable (Percentatge)
0,00	0,00	17.707,20	24,75
17.707,20	4.382,53	15.300	30
33.007,20	8.972,53	20.400	40
53.407,20	17.132,53	66.593,00	47
120.000,20	48.431,24	55.000,00	49
175.000,20	75.381,24	125.000	51
300.000,20	139.131,24	En endavant	52

Base = 20.906 euros.

Fins a 17.707,20 = 4.382,53 euros.

$3.198,80 \times 30\% = 959,40$ euros.

Total QUOTA 1 = 4.382,53 + 959,40 = 5.341,93 euros.

QUOTA 1 = 5.145,39 euros.

A continuació calculem la QUOTA 2 aplicant al mínim personal i familiar la mateixa escala del Quadre 6.

Mínim personal i familiar = 10.047 euros (segons l'escala corresponent al 24,75%).

$10.047 \times 24,75\% = 2.486,63$ euros.

QUOTA 2 = 2.486,63 euros.

Finalment obtenim la quota final, mitjançant la diferència d'ambdues quotes:

Quota final de retenció = QUOTA 1 – QUOTA 2.

Quota final = 5.341,93 – 2.486,63 = 2.855,30 euros.

QUOTA FINAL = 2.855,30 euros.

4t Obtenció del tipus de retenció, mitjançant el quocient de la quota total de retenció pel total dels rendiments de treball.

Tipus previ de retenció = (quota final retenció ÷ import rendiments) × 100.

Tipus previ de retenció = (2.855,30 ÷ 25.700) × 100 = 11,11 euros.

Tipus previ de retenció = 11%.

Import previ de les retencions = 25.700 × 11% = 2.827 euros.

Minoració de fins a 400 euros = 0 euros en superar el límit de ingressos.

Tipus retenció = (2.827 ÷ 25.700) × 100 = 11%

El tipus de retenció que es venia aplicant era del 15%, amb una percepció d'ingressos, fins al nou naixement, de 7.380 euros i un total retingut de 1.287 euros.

Exercicis d'autoavaluació

De selecció múltiple

1. Les quantitats abonades en concepte de pagament delegat per incapacitat temporal...

- a) no computen a l'efecte de l'IRPF.
- b) sí computen a l'efecte de l'IRPF.
- c) hi computen únicament les derivades de malaltia comuna.
- d) hi computen únicament les derivades d'accident de treball.

2. Les quantitats abonades en concepte de complement salarial voluntari...

- a) computen a l'efecte de l'IRPF.
- b) no hi computen, en ser voluntàries.
- c) hi computen únicament si estan regulades en conveni col·lectiu.
- d) hi computen únicament si estan regulades en contracte de treball.

3. Les quantitats abonades en concepte de plus de distància...

- a) no computen a l'efecte de l'IRPF.
- b) hi computen exclusivament per la quantia que excedeixi el 20% de l'IPREM.
- c) computen íntegrament a l'efecte de l'IRPF.
- d) no hi computen si estan recollides en el conveni col·lectiu.

4. Els imports abonats en concepte de menyscapte de diners...

- a) no computen a l'efecte de l'IRPF.
- b) hi computen exclusivament per la quantia que excedeixi el 20% de l'IPREM.
- c) computen íntegrament a l'efecte de l'IRPF.
- d) no hi computen si estan recollides en el conveni col·lectiu.

5. Les quantitats abonades en concepte de dietes per despeses de manutenció...

- a) no computen a l'efecte de l'IRPF en qualsevol quantia.
- b) hi computen exclusivament en la quantia que excedeixi el 20% de l'IPREM.
- c) computen íntegrament a l'efecte de l'IRPF.
- d) no hi computen si no excedeixen el límit establert.

6. Les quantitats abonades en concepte d'indemnització per acomiadament disciplinari...

- a) no computen a l'efecte de l'IRPF.
- b) hi computen exclusivament en la quantia que excedeixi l'import legal.
- c) computen íntegrament a l'efecte de l'IRPF.
- d) no hi computen si estan recollides en el contracte de treball.

7. Les quantitats abonades en concepte d'indemnització en finalitzar els contractes temporals...

- a) no computen a l'efecte de l'IRPF.
- b) hi computen exclusivament per la quantia que excedeixi el 20% de l'IPREM.
- c) computen íntegrament a l'efecte de l'IRPF.
- d) no hi computen si estan recollides en el conveni col·lectiu.

8. Les quantitats abonades en concepte de quilometratge...

- a) no computen a l'efecte de l'IRPF.
- b) hi computen exclusivament per la quantia que excedeixi els 0,19 euros per quilòmetre quadrat.
- c) computen íntegrament a l'efecte de l'IRPF.
- d) no hi computen si estan recollides en el conveni col·lectiu.

9. Les quantitats abonades en metàl·lic en concepte d'ajuda per menjar...

- a) no computen a l'efecte de l'IRPF.
- b) hi computen exclusivament per la quantia que excedeixi el 20% de l'IPREM.
- c) computen íntegrament a l'efecte de l'IRPF.
- d) no hi computen si estan recollides en el conveni col·lectiu.

10. Els salaris en espècie satisfets per l'empresa en funció del conveni col·lectiu...

- a) no computen a l'efecte de l'IRPF.
- b) hi computen exclusivament per la quantia que excedeixi el 20% de l'IPREM.
- c) computen íntegrament a l'efecte de l'IRPF.
- d) no hi computen si estan recollides en el conveni col·lectiu.

11. La utilització gratuïta de l'habitatge facilitat per l'empresa segons l'acord formalitzat en el contracte de treball...

- a) no computa a l'efecte de l'IRPF perquè està acordat en contracte de treball.
- b) hi computa exclusivament per la quantia que excedeixi el 20% de l'IPREM.
- c) hi computa únicament si excedeix la valoració de dues vegades l'SMI.
- d) hi computa el 10% del valor cadastral de l'habitatge.

12. Els vals o tiquets de menjar facilitats als treballadors per l'empresa en funció del conveni col·lectiu...

- a) no computen a l'efecte de l'IRPF quan no sobrepassin els 9 euros.
- b) hi computen exclusivament per la quantia que excedeixi els 7,81 euros.
- c) computen íntegrament a l'efecte de l'IRPF.
- d) només hi computen si estan recollits en contracte de treball.

13. La durada temporal màxima d'abonament de dietes sense pernoctació en localitats diferents, perquè no computi a l'IRPF...

- a) és de nou mesos.
- b) no hi ha durada temporal màxima.
- c) no existeix aquest abonament, aquestes despeses computen sempre íntegrament a l'efecte de l'IRPF.
- d) és de tres mesos.

14. Les assegurances de responsabilitat civil concertades per l'empresa a favor dels treballadors...

- a) no computen a l'efecte de l'IRPF.
- b) hi computen exclusivament per la quantia que excedeixi el 20% de l'IPREM.
- c) computen íntegrament a l'efecte de l'IRPF.
- d) només hi computen si són concedides voluntàriament per l'empresa.

15. Les assegurances de vida concertades per l'empresa a favor dels treballadors...

- a) no computen a l'efecte de l'IRPF.
- b) hi computen exclusivament per la quantia que excedeixi el doble de l'SMI.
- c) hi computa la prima individual de l'assegurança íntegrament a l'efecte de l'IRPF.
- d) només hi computen si excedeix la prima satisfeta del 20% de l'IPREM.

16. Les quantitats abonades en concepte de roba de feina segons estableix el conveni col·lectiu...

- a) no computen a l'efecte de l'IRPF quan no sobrepassin el 20% de l'IPREM.
- b) hi computen exclusivament en la quantia que excedeixi els 9 euros/dia.
- c) computen íntegrament a l'efecte de l'IRPF.
- d) només hi computen si excedeixen el 20% de l'SMI.

17. Un treballador solter, a l'efecte de la situació del contribuïent respecte a la retenció de l'IRPF,...

- a) està en situació 1.
- b) està en situació 2.
- c) està en situació 3.
- d) no està en cap situació.

18. El procediment per a calcular el tipus de retenció a compte de l'IRPF...

- a) s'inicia calculant les deduccions.
- b) s'inicia amb la situació familiar.
- c) s'inicia amb el càlcul de la base de retenció.
- d) s'inicia amb el càlcul de la quota de retenció.

19. Un treballador amb rendiments de treball de 18.470 euros anuals té una reducció per obtenció de rendiments del treball de...

- a) 4.080 euros.
- b) 2.652 euros.
- c) 4.000 euros menys el resultat de multiplicar per 0,35 la diferència entre el rendiment del treball i 9.180 euros anuals.
- d) no tenen cap reducció.

20. Un treballador amb un grau de discapacitat del 48% quina reducció té en els rendiments de treball a l'efecte del càlcul de la retenció a compte de l'IRPF?

- a) 7.242 euros.
- b) 3.800 euros.
- c) 2.316 euros.
- d) 1.580 euros.

21. El mínim per contribuïent a l'efecte del càlcul de retenció a compte de l'IRPF és de...

- a) 3.500 euros.
- b) 4.500 euros.
- c) 5.151 euros.
- d) 6.200 euros.

22. Els treballadors hauran de comunicar al pagador la situació personal i familiar que influeix en l'import de retenció a compte de l'IRPF...

- a) amb el model 110.
- b) amb el model 190.
- c) amb el model 111.
- d) amb el model 145.

Solucionari

Exercicis d'autoavaluació

1. b

2. a

3. c

4. c

5. d

6. b

7. c

8. b

9. c

10. c

11. d

12. a

13. b

14. a

15. c

16. c

17. c

18. c

19. b

20. c

21. c

22. d

Bibliografia

Benavides Vico, A. (2014). *Guía especializada de nóminas y seguros sociales*. Valladolid: Lex Nova-Thomson Reuters.

Beneyto Calabuig, D.; Herrero Guillem, V. M.; Prados de Solís, J. M. (2014). *2.000 soluciones de Seguridad Social*. València: Editorial CISS.

Ferrer López, M. (2014). *Cómo confeccionar nóminas y seguros sociales*. Barcelona: Ediciones Deusto.

López y López, I. (2014). *Práctica de salarios y cotizaciones*. Madrid: CEF.